

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1531

Vragen van het lid **Tielen** (VVD) aan de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport over *het bericht «Rechter doet uitspraak over mondkapjesmiljoenen van Sywert van Lienden»* (ingezonden 12 februari 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Karremans** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport) (ontvangen 4 maart 2025).

Vraag 1

Wat is uw eerste reactie bij het lezen van het bericht «Rechter doet uitspraak over mondkapjesmiljoenen van Sywert van Lienden»?¹

Antwoord 1

Het artikel geeft een weergave van een aantal gebeurtenissen die zich afspelen of hebben afgespeeld in de rechtszaak tegen RGA. Het is aan de rechter hoe hij deze gebeurtenissen kwalificeert. Op de dag van de publicatie van het artikel heeft de rechter uitspraak gedaan. Partijen hebben tot drie maanden na de uitspraak de gelegenheid om in hoger beroep te gaan. Daarna zal ik uw Kamer verder informeren voor zover dit mogelijk is gelet op de procespositie van de Staat.

Vraag 2

Kunt u toelichten in hoeverre «kwaliteit» als één van de drie kerncriteria van het ministerie bij de inkoop van hulpmiddelen een rol heeft gehad in deze aanklacht van de Staat tegen Relief Goods Alliance (RGA)? Had het gebrek aan kwaliteit van de geleverde hulpmiddelen (mondkapjes) een even grote rol als de het vermeende «om-niet» handelen van RGA of speelde vooral dit laatste de hoofdrol in de aanklacht? Wat is daarvan de reden?

Antwoord 2

De kwaliteit van de mondkapjes speelt geen rol in de procedure tegen RGA. De Staat heeft RGA gedagvaard omdat hij van mening is dat de overeenkomsten met RGA kunnen worden vernietigd vanwege bedrog of dwaling en dat RGA en aan haar gelieerde (rechts)personen onrechtmatig jegens de Staat hebben gehandeld. Het standpunt van de Staat is dat zij in de veronderstelling verkeerde dat RGA bij het non-profit initiatief «Hulptroepen Alliantie»

¹ NOS Nieuws, 5 februari 2025, Rechter doet uitspraak over mondkapjesmiljoenen van Sywert van Lienden.

hoorde en wist niet dat de (rechts)personen achter RGA de overeenkomsten sloten met het oogmerk van persoonlijk gewin.

Vraag 3

Kunt u een overzicht geven van de aantallen door de Staat bij RGA ingekochte hulpmiddelen, de betaalde kosten ervan en de mate waarin deze hulpmiddelen al dan niet aan de kwaliteitseisen voldeden en gebruikt zijn? Hoeveel van de geleverde mondkapjes voldeed niet aan de kwaliteitseisen en was dus ook niet bruikbaar? En welke kosten zijn dan ook als verspilling aan te merken?

Antwoord 3

De totale omvang van de twee RGA-orders van het LCH bedraagt € 100,8 miljoen. Het ging om 40 miljoen mondkapjes. Hoewel er bij aanvang verschillende vragen waren over de kwaliteit van de geleverde mondkapjes, is uiteindelijk door een zogeheten notified body vastgesteld dat de kwaliteit van de door RGA geleverde producten in orde was, zoals met de Kamer is gecommuniceerd.²

Vraag 4 en 5

Deelt u de mening dat tijdens formele periodes van crisis, het logisch is dat de normaliter uitgebreide inkoop- en aanbestedingsprocedures tijdelijk versneld en minder zorgvuldig uitgevoerd moeten kunnen worden? Zo ja, deelt u de mening dat er gedurende een dergelijke crisisperiode «een versterkt juridisch regime tijdens crisistijd» zou moeten kunnen gelden, waarbij een – in onze woorden – crisisclausule onderdeel uitmaakt van inkoopovereenkomsten tussen de Staat en leveranciers, waarbij de Staat de koop achteraf ongedaan kan maken als niet aan de kwaliteits- of prijsvoorwaarden wordt voldaan? Zo nee, hoe voorkomt u dan verspilling van gemeenschapsgeld aan crisisgieren, mensen en bedrijfjes die een slaatje willen slaan uit crisisperiodes?

Bent u bereid een voorstel te doen van zo'n crisisclausule? Zo ja, op welke termijn kan de Kamer daarover informatie verwachten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4 en 5

Ik deel uw standpunt dat het in tijden van crisis nodig kan zijn om inkoop- en aanbestedingsprocedures te versnellen. Hiervoor kan onder andere een beroep worden gedaan op de uitzonderingsclausule «dwingende spoed» in de aanbestedingswet. Dat betekent niet dat procedures onzorgvuldig uitgevoerd kunnen worden. Ook een beroep op dwingende spoed vraagt een gedegen juridische onderbouwing. Het is evident en ook logisch dat tijdens de covidpandemie snelheid soms ten koste is gegaan van de zorgvuldigheid. Desalniettemin heeft het ministerie al tijdens de crisis ingezet op het versterken van het financieel beheer en het structureel borgen hiervan in de organisatie. Hierover bent u in diverse voortgangsrapportages geïnformeerd. Verder zijn in principe op inkopen van het rijk de Algemene Rijksinkoopvoorwaarden (ARIV), de Algemene rijksvoorwaarden voor het verstrekken van opdrachten tot het verrichten van diensten (ARVODI) of de Algemene Rijksinkoopvoorwaarden bij IT-overeenkomsten (ARBIT) van toepassing. Al deze voorwaarden geven de mogelijkheid een overeenkomst te ontbinden als de opdrachtnemer of zijn producten en diensten tekort schieten. Ik ben van mening dat de ingezette versterking van het financieel beheer en het huidige instrumentarium voldoende handvatten geeft om bij een nieuwe crisis zo zorgvuldig mogelijk met algemene middelen om te gaan.

² Tweede Kamer, vergaderjaar 2021–2022, 32 805, nr. 148, p.4 en 5.